

висвітлена у музикознавчих працях. Розуміння стильових та жанрових аспектів, а також композиційних особливостей цих творів є необхідним для якісної інтерпретації виконавців-акордеоністів.

Інтернет джерела:

1. Офіційний сайт Ренцо Руджері. Url: renzoruggieri.com
2. Офіційний сайт П'єтро Роффі. Url: pietroroffi.com
3. Офіційний сайт Чезаре К'як'яретта. Url: cesarechiacchiaretta.com

УДК 78.071.1(477):780.647.2

Ярослав НАЗАР, Марія П'ЯВКА
(Луцьк, Україна)

**РОЗДУМИ ПРО ТВОРЧІСТЬ ВОЛОДИМИРА РУНЧАКА
У АЛГОРИТМІ ЖАНРУ УКРАЇНСЬКОЇ БАЯННОЇ МУЗИКИ**

Ім'я Володимира Рунчака, знане у культурно-мистецькому просторі України та зарубіжжя. Він – перфектний диригент, чудовий організатор, популяризатор сучасного музично-виконавського мистецтва України, який своєю композиторською творчістю, постає апогеєм нової української музики.

Постать Рунчака, увійшла до довідникової літератури А. Семешка «Баянно-акордеонне мистецтво на зламі ХХ – ХХІ століть», підручника М. Давидова «Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа)» [1, 264], посібників Д. Кужелева [2] та А. Сташевського [4; 5; 6], дисертаційного дослідження А. Сташевського «Баянне мистецтво України: тенденції розвитку оригінальної музики та індивідуальне втілення жанрово-стильового аспекту у творчості Володимира Рунчака» [3].

Власне баянна музика Рунчака, привертає і нашу увагу.

Симфонія «Страсті за Владиславом», написана автором у період 1982-1988 рр., та існує у двох редакціях: для баяна та фортепіано; для баяна, симфонічного оркестру, читця, рок-гурту, відеоряду. Твір, який уособлює сучасну полістильову музику циклічної форми у симбіозі із мультимедійним самовираженням,

сприймається у реаліях сьогодення по новому. Варто звернутися до відеоряду, який має стати відображенням «... бажання зберегти світ, людське життя, планету ...» [5, 44].

За визначенням А. Сташевського, наступний опус – *Концерт-нікколо для баяна соло «Messa da Requiem»* також потрібно відносити до жанру сонати [5, 63]. Твір складається із семи частин та постає відзеркаленням барокової доби з привнесенням сучасного полімодерного екстріму у семантику художньо-виразових засобів баяна.

Дві Сонати Рунчака – № 1 «*Passione*» та «*Музика про життя – спроба самоаналізу*» *Quasi-соната* № 2, постають своєрідним самовираженням композитора у музиці крізь призму сьогодення. № 1 – являється втіленням художньо-образної амплітуди композиторського стилю, що чітко проявляється на фоні поліфонізаційності із використанням рикшетів та міхового тремоло, кластерів та різного роду глісандо й ударних прийомів гри. № 2 – твір 2001 р. написання із присвятою його першому виконавцеві Павлу Фенюку. Тут, першочергово через інструмент активізується онтологія дослідницького феномену людського буття, крізь призму музичних образів, звукових особливостей та художньої семантики баяна. На фоні відомих виконавських прийомів, композитор звертається до «пуантилістичої репетитивної техніки, що нагадує мінімалістичні екзерсиси американських композиторів» [5, 89].

Дві Сюїти – № 1 «*Портрети композиторів*» та № 2 «*Українська*». На нашу думку, й опираючись на факти систематичної виконавської затребуваності, «Портрети композиторів» виступають циклом виконавської яскравості музиканта. Чотири портрети Й. Баху, Д. Шостаковичу, Н. Паганіні, І. Стравінському розкривають глибину думки Рунчака по відношенні до кожного з них. Варто наголосити, цілісно сюїта не була надрукована, та й виконується по окремих п'єсах. Але, при цьому постає «умовною формальністю поєднання самостійних п'єс в один цикл: ідею що об'єднує, стають знакові стильові орієнтири, що мають для слухача онтологічне значення ...» [5, 97].

Сюїта № 2 увібрала три фольклорні п'єси: «Речетативи» із притаманною жартівливістю, *quasi*-танцювальними температурами, акцентованістю; Токата – широка фактура, символізує го-

ри та небо а її насиченість переплітається з імпровізаційними елементами наслідування першої частини; «Веснянка», символізує певні карпатські награвання із триразовим проведенням основної теми «які переплітаються з тематичним матеріалом попередніх частин, що звучать у трансформованому вигляді» [5, 117].

Відтак, музика В. Рунчака насичена жанровими різновидами (бароковими та класичними), системним та цілеспрямованим використанням сучасної техніки композиторського письма, повний спектр використання виключно баянних прийомів гри, створення авторських формотворень щодо великих жанрів баянної музики, тощо.

Таким чином, постать Володимира Рунчака, постає уособленням нової оригінальної творчості із чітко вираженою семантичною ознакою баяна – інструмента з великим можливостями. Гра контрастів, експерименти зі стилями та жанрами, архітектоніка баянних виконавських прийомів, екстраполюються як «музичний екстрим» (за Д. Кужелевим) [2, 264].

Література:

1. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа): підручник [для вищих та сер. муз. навч. закладів]. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2010. 592 с.
2. Кужелев Д. Баянна творчість українських композиторів другої половини ХХ – початку ХХІ століття: монографія. Львів: СПОМ, 2023. 408 с.
3. Сташевський А. Баянне мистецтво України: тенденції розвитку оригінальної музики та індивідуальне втілення жанрово-стильового аспекту у творчості Володимира Рунчака: автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Київ, 2004. 23 с.
4. Сташевський А. Великі жанри в українській музиці для баяна та акордеона (тенденції розвитку в останній чверті ХХ та на початку ХХІ століть): [монографія]. Луганськ: Поліграфресурс, 2007. 159 с.

5. Сташевський А. Володимир Рунчак – «Музика про життя ...» Аналітичні есе баянної творчості: [монографічне дослідження]. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2004. 200 с.
6. Сташевський А. Нариси з історії української музики для баяна: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл. мистецтв і освіти]. Луганськ: Поліграфресурс, 2006. 152 с.

УДК 780.647.2.087

Надія ПАРАЦУК
(Львів, Україна)

МЕМОРІАЛЬНИЙ ЖАНР І ЙОГО ГЛОБАЛІЗОВАНИЙ РІЗНОВИД В СУЧАСНОМУ РЕПЕРТУАРІ ДЛЯ БАЯНА

Протягом ХХ – ХХІ ст. баян, як концертно-академічний інструмент в Україні стрімко еволюціонує, збагачуючи концертний репертуар та досягаючи значних успіхів у конкурсній та концертній сферах в Україні та за кордоном. Баянна музика в академічному мистецтві поступово розширювала свої межі, активно ускладнюючись та оновлюючись новітніми авангардними техніками і тим самим отримувала своє втілення в творчості провідних композиторів ХХ–ХХІ ст. Як особливий в сучасному баянному репертуарі вирізняється жанр *in memoriam*, оскільки пам'ять, вшанування і подяка є одним з стержнів та функцій культури.

У зв'язку з історичними подіями у світі відбувається переосмислення буття відповідно до свого часу, що сприяє в мистецтві появі окремого різновиду меморіального жанру – ми пропонуємо назвати його глобалізованим, тобто твору, в якому вшановується пам'ять не однієї людини, а цілої групи, деколи дуже чисельної, об'єднаної спільною трагедією. Особливе поширення такого явища спостерігається в другій половині ХХ століття. Одним з перших взірців глобалізованого різновиду меморіального жанру є Б.Бріттена «Воєнний реквієм», К. Пендерецького «Плач за жертвами Хіросіми», Ю. Шамо «Український реквієм» та інші.

Трансформація *in memoriam* до «Загальної пам'яті про Всіх» [1, 8] вбачається і у баянній творчості та продовжує активно